

М. І. ЛЕГЕНЬКИЙ,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант
кафедри адміністративного права і процесу
Національного університету «Львівська полі-
техніка»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ОСВІТИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Обґрунтовується актуальність інноваційності в освітній сфері з точки зору її організаційно-правового аспекту. Розкривається змістовна та організаційна специфіка інноваційних технологій у сфері освіти. Проаналізовано основні наукові дослідження інновацій в освітній сфері. Визначені проблемні аспекти та внесені відповідні пропозиції.

Ключові слова: інноваційні технології, освітня сфера, організаційно-правове забезпечення.

Постановка проблеми. Особливості сьогодення визначають інноваційність у будь-якій сфері людського життя ключовою ознакою прогресу і поступу вперед. І це безумовно, адже лише привнесення чогось нового і передового до зазначеної сфери здатне забезпечити постійний розвиток і рух вперед, а отже, і досягнення постійних оптимальних та прогресивних результатів.

І особливо мірою зазначена теза стосується освітньої сфери. Адже саме освітня сфера, забезпечуючи виховання, навчання і розвиток майбутніх поколінь, по суті формує інтелектуальний потенціал суспільства, який у подальшому зможе забезпечити інноваційність у будь-якій сфері людської життєдіяльності. У той же час освітня сфера як ніяка інша потребує широкого запровадження інноваційних технологій. Тобто освітня система є і об'єктом запровадження інноваційних технологій, і умовою їх розробки і запровадження в суспільстві.

Особливістю запровадження інновацій у сфері освіти є достатньо тривалий латентний період відображення і реалізації їх результатів. Якщо вважати реальним результатом запровадження комплексу освітніх інновацій випуск кваліфікованого фахівця, який здатен не лише ефективно виконувати свої функціональні обов'язки, а й продукувати та запроваджувати інноваційні технології у сфері своєї професійної діяльності, то зрозуміло, що від запровадження певної інноваційної педагогічної технології на тому чи іншому віковому або освітньому етапі до отримання дієвих результатів цієї технології може пройти десяток років, чи навіть і більше. І саме тому в освіті конче потрібно запровадження найактуальніших і найновіших інновацій, але і ціна помилки у вигляді запровадження неперевіраних, ненаукових

і неоптимальних технологій може стати занадто тяжкою як для освіти, так і для суспільства в цілому.

Окрім зазначеного, запровадження інноваційних технологій в освітній сфері має забезпечити подолання так званої освітньої кризи, суть якої полягає в тому, що сучасна освітня система, зорієнтована на передачу і засвоєння знань, катастрофічно відстає від темпів нарощування наукової інформації, породжених інформаційною революцією. Таким чином, безумовно актуальною буде переорієнтація від традиційної системи навчання як засвоєння знань до інноваційної, зорієнтованої в першу чергу на сам процес навчання. Уперше ідеї необхідності переходу від традиційного до інноваційного навчання були підняті в доповіді Римському клубу Дж. Боткіна, Е. Ельманджара та М. Маліца «Не існує меж освіти» у 1979 р. [4]. Саме інноваційне навчання представляється авторами як необхідна перебудова освітньої системи у зв'язку з переходом суспільства на більш високий щабель розвитку. Основними ознаками інноваційного навчання автори вважають створення і запровадження нововведень, відповідну перебудову педагогічних підходів та педагогічного мислення, побудовану на діяльнісному підході, здатність застосовувати передбачення та співучасть на кожному з етапів навчального процесу.

Результати досліджень. Важливість проблеми інноваційного розвитку в цілому та освітніх інновацій зокрема спричинила посилену увагу до зазначеного питання як учених-дослідників різноманітних галузей знань (юриспруденція, педагогіка, економіка тощо), так і педагогів-практиків. Різноманітні питання інноваційного розвитку, які у повному обсязі або тою чи іншою мірою стосувалися проблеми адміністративно-правового забезпечення інновацій в освітній сфері,

вивчали Д. І. Адамюк, О. М. Алімов, К. Ангеловські, Ю. Є. Атаманюк, М. В. Богуславський, О. О. Василюк, Д. Є. Висоцький, О. В. Голяшкін, В. М. Геєць, І. М. Дичківська, О. А. Дубасенюк, В. І. Загвзінський, Д. В. Задихайло, І. А. Зязюн, Г. П. Клімова, Л. В. Козак, В. Г. Кремень, О. О. Латуха, І. П. Підласий, В. О. Слатьонін, О. В. Старовойт, К. Є. Сумнівний, Л. С. Шевченко, Л. В. Шостак та ін.

Ю. Є. Атаманюк здійснив аналіз законодавства України, що регламентує інноваційну діяльність в цілому. Автор зазначає, що увага законодавців до інноваційних процесів посилилася починаючи з другої половини 1990-х рр. і з цього часу прийнято понад 400 нормативно-правових актів, які тою чи іншою мірою регулюють зазначену діяльність. Аналіз згаданого масиву дає підстави твердити, що існуючі правові норми попри свою кількість залишаються частковими, фрагментарними, дезінтегрованими та безсистемними: «Очевидним постає факт “розпорощення”, “багатошаровості” правового регулювання відносин у сфері інноваційної діяльності по різних нормативно-правових актах, у тому числі різної галузевої належності: загальні положення – у гл. 34 ГКУ, основні правила здійснення інноваційної діяльності – у Законі України “Про інноваційну діяльність” та інших спеціальних законах; питання, пов’язані з оборотом майнових прав інтелектуальної власності, – у кн. 4 та гл. 75 ЦКУ; фінансові, податкові, економічні, трудові та інші аспекти її проведення визначаються правовими нормами інших галузей права (фінансового, податкового, екологічного, трудового та ін.)» [5, с. 22].

Дослідниця наголошує на необхідності вдосконалення правового регулювання інноваційних процесів, ґрунтуючись на методологічних засадах створення національної інноваційної системи, яка здатна забезпечити генерацію принципово нових знань та технологій і одночасно трансформацію, доведення зазначених знань і технологій до стану інноваційних продуктів.

Формою зазначеного вдосконалення пропонується обрати узагальнення існуючих правових норм у вигляді кодифікації, а результатом – створення Інноваційного кодексу України.

Слід зазначити, що окремі запропоновані автором пропозиції вже частково реалізовані законодавцем під час прийняття Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [2].

Також необхідно зауважити, з аналізу нормативних положень, які регулюють ті чи інші сторони інноваційних процесів у різноманітних галузях законодавства випливає, що не враховано саме освітній аспект, хоча, як зазначає сам автор, в основу інноваційної національної політики має бути покладено саме продукування нових знань, що, на нашу думку, є неможливим без залучення національної освітньої системи.

О. В. Голяшкін досліджує проблеми адміністративно-правового регулювання інноваційної діяльності в Україні. Автором здійснено формулювання визначення поняття «інноваційна діяльність», а також виділено основні факультативні ознаки, які є визначальними для вищезазначеної діяльності, а саме – системний характер, який забезпечує послідовність інноваційних змін; комплексний характер, який передбачає систему наукових, виробничих, організаційних, фінансових та інших заходів, які упереджують інноваційну діяльність; цільовий характер, оскільки інновації здійснюються відповідно до поставленої мети; ефективність інноваційної діяльності, оскільки будь-яка інновація повинна мати чітко виражений ефект (економічний, соціальний, освітній тощо). Автор пропонує власні визначення понять «адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності» та «інноваційна діяльність», яку він розглядає як: «...законодавчо врегульованого процесу активної взаємодії суб’єктів, що спрямований на використання результатів наукових досліджень і розробок з метою розширення номенклатури і поліпшення якості продукції або вдосконалення технології їх виробництва для забезпечення балансу інтересів усіх учасників правовідносин». «Адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності слід розуміти як цілеспрямовану дію держави на інноваційні процеси у сфері наукомістких технологій, що реалізується через соціально-економічну, валютно-фінансову, структурно-інвестиційну, науково-технічну і інноваційну політику з метою перспективного впливу на розвиток суспільного виробництва і вирішення соціальних проблем за допомогою різних важелів (цільових програм з ресурсним забезпеченням, податків, митних тарифів, субсидій, кредитів, гарантій, інформаційного забезпечення)» [6, с. 12].

Також автор зазначає, що проблеми адміністративно-правового забезпечення державної інноваційної політики в Україні пов’язані насамперед з неврахуванням конкретної специфіки інноваційної діяльності під час розробки нормативно-правових актів, значним розривом між прийняттям акта і його реалізацією та незавершеністю і суперечливістю законодавства про науку та інновації.

Незважаючи на те, що наукові розвідки дослідника присвячені загальній інноваційній діяльності, його положення і висновки повною мірою стосуються і ситуації щодо розгортання інновацій у сфері освіти.

Л. В. Шостак присвячує свої дослідження аналізу зарубіжних моделей інноваційного розвитку економіки, які дали найбільший економічний ефект для розвинених країн світу з точки зору доцільності та можливостей його запровадження у вітчизняних умовах. Зокрема, автором виділено три такі моделі, які функціонують в Україні:

– ресурсна модель, яка характеризується відсутністю високотехнологічного виробництва і наявністю системи, яка передбачає такі елементи, як природні ресурси, виробництво, прибутки;

– інноваційна модель, яка передбачає використання коштів на дослідження, у результаті яких отримуються наукові знання, що трансформуються в майстерність персоналу та інновації і, у свою чергу, забезпечують високотехнологічне виробництво товару, приносять прибутки;

– інтелектуально-донорська модель, яка по суті своїй є скороченим варіантом попередньої моделі, з якої вилючено етап виробництва і передбачається отримання прибутку безпосередньо від майстерності персоналу та інновацій.

Світовий досвід свідчить про найвищу ефективність другої моделі, однак в Україні переважною більшістю домінують перша та третя, економічна ефективність яких є по суті разовою і малоперспективною, оскільки вони передбачають фактично продаж за межі країни природних ресурсів, інноваційних технологій та висококваліфікованого персоналу. На жаль, останнім часом ситуація виявляє тенденцію до погіршення. Автор приходиться до висновку, згідно з яким: «...головним завданням інноваційної політики стратегії є забезпечення збалансованої взаємодії наукового, технічного і виробничого потенціалів, розроблення та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва, поширення інновацій в усіх сферах національної економіки. Стратегія створення в Україні економічних засад інноваційної моделі розвитку передбачає комплекс заходів у податковій, бюджетній, грошово-кредитній, інституційній та зовнішньоекономічній сферах. Власне йдеться скоріше не про окрему стратегію інноваційного розвитку, а про надання інноваційної спрямованості всім напрямам економічної стратегії, яка розробляється та реалізується в країні» [18, с. 331].

Г. П. Клімова, піднімаючи проблему парадигмальних концептів інноваційного розвитку вищої освіти в Україні, здійснила методологічний аналіз інноваційної освітньої діяльності, завдяки чому обґрунтувала специфічність інновацій у вищій школі через парадигму її інноваційного розвитку. Автор наголошує на пріоритетності інноваційної діяльності вищої школи як одного з найважливіших чинників суспільного розвитку. Автор пропонує багатовекторну типологізацію освітніх інновацій, ґрунтуючись на наступних класифікаційних ознаках предметної однорідності: за предметним змістом (продуктивні, технологічні, соціальні, педагогічні, психологічні, психолого-педагогічні та комплексні інновації); за сферою використання (управлінські, організаційні, технічні та віртуально-тренінгові інновації); за обсягом змін, котрі вони викликають (радикальні, ре-

комбінаційні, модифікаційні та псевдоінноваційні інновації); за методом впровадження (системні та одиничні інновації). Автор наголошує на винятковій важливості формування ефективної державної інноваційної політики у сфері освіти і пропонує систему принципів, які можуть бути покладені в основу зазначеної політики, а саме: «...задоволення особистісних потреб у навчанні і задоволення суспільних потреб в освічених особистостях, підготовлених до інноваційної діяльності; інтеграцію науки, освіти та виробництва; оптимізацію механізмів державного регулювання сфери освіти та самоуправління на демократичних засадах; державну політику генезису інноваційних процесів у сфері освіти; запровадження на практиці парадигми неперервної освіти протягом усього трудового життя людини» [10, с. 14]. На підставі зазначених принципів вибудовується комплекс взаємопов'язаних і взаємообумовлених пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, до яких, зокрема, віднесено європейський рівень якості та доступності освіти; духовну зорієнтованість освіти; демократизацію освіти, соціальне благополуччя науковців і педагогів та розвиток суспільства на основі нових знань.

О. В. Старовойт розглядає основні стратегії інноваційного розвитку освіти у взаємозв'язку з проблемою економіки знань. Окрім чисто педагогічних та філософських розробок досліджуваної проблеми автором звертається пильна увага на необхідність докорінного реформування системи правової регуляції соціальних та освітніх інновацій. Пропонуються такі напрями зазначеного реформування: «... 1) принципний перегляд державної освітньої політики; 2) вдосконалення національного освітнього законодавства та системи фінансування вищої освіти; 3) розвиток інформаційної системи (інформаційних центрів, баз даних освітніх систем тощо) з метою популяризації вітчизняних освітніх здобутків на міжнародній арені; 4) освітня активізація людського капіталу з опорою на концепцію гармонійного розвитку особистості студента та орієнтацією на заохочення його до самостійного набуття знань і активної участі в наукових дослідженнях; 5) вдосконалення системи освіти протягом життя, освіти дорослих та неперервної професійної освіти; 6) продукування в процесі підготовки не лише глибокої професійної компетентності, а й соціальної відповідальності фахівця при вирішенні завдань науково-технічного прогресу; 7) створення постійно діючих громадських структур – форумів освітян та налагодження їхньої співпраці з подібними організаціями інших країн; 8) формування інноваційного суспільства через розбудову систематизованої інноваційної освітньої діяльності» [13]. Автор констатує недостатність темпів освітньої інноватики в Україні, до причин

якої, зокрема, відносить відсутність ефективної програми інноваційної діяльності, недостатність та декларативність законодавства, повільні темпи запровадження наявних інновацій, недостатність інформаційного забезпечення інноваційної діяльності тощо. Серед висновків аналізованого дослідження особливої уваги заслуговує положення, згідно з яким інноваційна стратегія розвитку освіти повинна передбачити принциповий перегляд державної освітньої політики та вдосконалення нормативно-правової бази педагогічної інноватики.

Об'єктом наукових розробок О. А. Дубасенюка є саме освітні інновації, які автор розглядає у вигляді інтеграції педагогічної науки та практики. Автор підкреслює тісний взаємозв'язок та взаємообумовленість педагогічної інноватики з глобалізаційними та інтеграційними процесами в Україні. Ефективність системного запровадження інновацій дослідник вбачає у їх комплексності, що і доводить на прикладі створення та функціонування навчально-науково-виробничого комплексу «Полісся», який визначає поліструктурним інноваційним консалтинговим утворенням. До завдань комплексу віднесено координацію спільної діяльності навчальних закладів, запровадження ступеневої підготовки майбутніх фахівців за наскрізними навчальними планами та програмами, максимально ефективне використання матеріальної, соціальної, виробничої, методичної і наукової бази та людських ресурсів тощо.

О. А. Дубасенюк пропонує п'ятиетапну структуру формування розвитку та утвердження інновацій. Перший етап характеризується усвідомленням необхідності інноватики у певному аспекті педагогічного процесу та прийняття рішення щодо впровадження новачій. При цьому ініціатива може йти як зверху вниз (від керівництва до виконавців), так і знизу вверх (від педагогів-новаторів до організаторів). Другий етап – теоретично-аналітичний – передбачає розробку наукових положень, які можуть стати теоретичною базою інноваційного впровадження. Автор визначає цей етап дуже важливим, оскільки від його прогностичної цінності та теоретичної ефективності значною мірою залежить успіх подальшого запровадження інновацій. Третій етап – організаційний, який полягає у створенні нових структур, на які і буде покладено завдання з розробки та запровадження інноваційних педагогічних технологій. На нашу думку, важливим (якщо не ключовим) елементом цього етапу має стати розробка організаційно-нормативних чи розпорядчих документів, які регламентуватимуть як діяльність новостворених структур, так і саму процедуру запровадження інновацій. Четвертий етап – аналітичний, який передбачає теоретичне відпрацювання, узагальнення й аналіз отриманої педагогічної моделі. П'ятий – ключовий етап – запрова-

дження напрацьованої інноваційної моделі, у свою чергу, може поділятися ще на два етапи – пробне і повне запровадження. Успіх цього етапу дослідник пов'язує з відповідною матеріально-технічною базою закладу, де здійснюється нововведення, оптимальним соціально-психологічним кліматом серед персоналу та рівнем кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників, їх творчою активністю та готовністю сприймати і продукувати інноватику.

У зв'язку з останньою тезою автор підкреслює виняткову значимість питання підготовки педагогів, здатних запроваджувати та розвивати інноваційні педагогічні процеси, та зазначає, що «...система формування готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності спрямована на розвиток у студентів потреби у використанні педагогічної інноватики в професійній діяльності. Вона реалізується шляхом поетапного засвоєння психолого-педагогічних, методичних і спеціальних знань про особливості використання інновацій у професійній діяльності, інтегрованих у зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів та оволодіння студентами вміннями використовувати інновації в професійній діяльності, та передбачає інтеграцію теоретичних засад педагогіки, практичних видів роботи, педагогічної практики й науково-дослідної роботи інноваційного спрямування» [9, с. 18].

Дослідження І. М. Дичківської присвячені загальній проблематиці інноваційних педагогічних технологій. Автором проаналізовано інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти, визначено роль і місце педагогічної інноватики у структурі наукового та педагогічного знання, запропоновано структуру та класифікацію педагогічної інноватики, визначено закони перебігу, принципи управління і динаміку інноваційних педагогічних процесів, їх типи та структуру. Зокрема, сформульовано ряд педагогічних законів, які обов'язковою мірою впливатимуть на перебіг інноваційних педагогічних процесів. До них автором віднесено закон незворотної дестабілізації педагогічного середовища, який розуміється як наявність деструктивних змін, які вносяться інноваціями в усталене педагогічне середовище. Закон фінальної реалізації інноваційного процесу автор пов'язує з обов'язковим проведенням в педагогічне життя нових ідей, які є начасі, шляхом як свідомої організації, так і стихійно. Закон стереотипізації педагогічних інновацій полягає в тому, що педагогічні інновації з часом стереотипізуються, втрачаючи інноваційну ознаку і навіть заважаючи розгортанню нових інноваційних процесів. Виняток становлять системні комплексні інновації концептуального порядку, окремі структурні елементи яких можуть стати базою для народження нових педагогічних ідей. Закон циклічного повторення полягає

у повторному відродженні нововведення за нових умов. Щодо останнього вважаємо за необхідне вказати на небезпеку бездумного копіювання при відродженні незаслужено забутих педагогічних систем, запроваджуючи їх не як повторення вже напрацьованих технологій, а як новий виток спіралевидного педагогічного розвитку.

До принципів управління інноваційними освітніми процесами автор відносить принцип організованої інноваційної зміни станів систем освіти, принцип переходу від стихійних механізмів перебігу інноваційних процесів до свідомо керованих, принцип інформаційної, матеріально-технічної та кадрової забезпеченості реалізації основних етапів інноваційних освітніх процесів, принцип прогнозування зворотних чи незворотних структурних змін в інноваційному соціально-педагогічному середовищі, принцип посилення стійкості інноваційних освітніх процесів та принцип прискорення розвитку інноваційних процесів у системі освіти [8].

Предметом досліджень К. Є. Сумнітельного та М. В. Богуславського стали проблеми класифікації освітніх інноваційних технологій з точки зору їх практичного запровадження. Зокрема, авторами визначено два вектори класифікації інновацій, виходячи зі ступеня їх новизни та сфери поширення. З точки зору новизни пропонується чотири типи інновацій. Перший – ретроінновація – передбачає перенесення в сучасну педагогічну практику історично відпрацьованого, але незаслужено забутого освітнього феномену, звичайно з поправками на сучасні умови. Другий – аналогова інновація полягає в перенесенні з іншої вже напрацьованої технології, у тому числі й такої, що діє поза межами освітньої системи, при цьому перенесення технології супроводжується її частковою модифікацією. Третій тип інновацій, названий комбінаторним, зводиться до створення нової технології шляхом блокування чи об'єднання вже існуючих і перевічених на практиці технологій. І нарешті, четвертий тип – сутнісна інновація саме і є інновацією в чистому вигляді, оскільки являє собою створення принципово нового інноваційного продукту. Безумовно, зазначені типи мають різне інноваційне навантаження, а отже, аналізована класифікація, на нашу думку, включає до себе не стільки типи, скільки рівні педагогічних інновацій – від перенесення і комбінаторики до створення принципово нового інноваційного продукту.

Критерієм іншої класифікації освітньої інновації є сфера її поширення. Відповідно до зазначеного критерію авторами визначено наступні сфери інноваційного впровадження – навчання, виховання, педагогічний менеджмент та підготовка і перепідготовка фахівців. Навчальні інновації полягають у розробці та запровадженні нових технологій і методів

(у тому числі оцінювання навчальних досягнень), організаційних форм і засобів навчання, нових підходів до побудови змісту освіти. Виховні інновації передбачають створення і запровадження виховних систем, методів та технологій, спрямованих на забезпечення оптимальної соціалізації дітей та засвоєння ними суспільних морально-етичних засад життя і діяльності. Інновації освітнього менеджменту вимагають побудови оптимальної системи педагогічного управління, які відповідатимуть вимогам демократичності, прозорості, доцільності та ефективності. І нарешті, інновації в підготовці та перепідготовці фахівців спрямовані на забезпечення підготовки та перепідготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників, здатних сприймати, запроваджувати та продукувати інноваційні технології [14].

Дослідження Л. С. Шевченко присвячене питанням типологізації інноваційної діяльності та інновацій в освітній сфері. Автор наголошує на необхідності розрізнення понять «освітні інновації» та «інновації в освіті». Освітні інновації Л. С. Шевченко пропонує розглядати як: «...будь-яку цільову діяльність, організаційне рішення, систему, процедуру чи метод здійснення освітньої діяльності, які суттєво відрізняються від усталеної практики і вперше використовуються в даній організації та спрямовані на підвищення рівня ефективності функціонування та розвитку організації в умовах конкуренції» [15, с. 81]. Сюди відносяться педагогічні інновації (запровадження інноваційних дидактичних моделей, методів та технологій, перебудова організації навчально-пізнавального процесу); науково-методичні інновації (оновлення та оптимальна побудова змісту освіти і навчально-методичного забезпечення) та освітньо-технологічні інновації (запровадження або вдосконалення освітніх технологій). Інновації в освіті видаються більш широким поняттям, оскільки вони додатково охоплюють науково-технологічні, інфраструктурні, економічні, соціальні, юридичні та інші інновації. Особливої уваги заслуговують юридичні інновації в освіті, оскільки вони передбачають ініціювання вищими навчальними закладами законотворчих ідей та напрацювання ними пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази функціонування освітньої галузі. Особливе місце в інноваційній структурі займають управлінські освітні інновації, які автор розглядає як: «...вдосконалення форм організації навчального процесу та управління ВНЗ: перехід до маркетингової орієнтації навчальних закладів; запровадження проектно-орієнтованої системи управління ВНЗ; використання методології стратегічного, конкурентного менеджменту, менеджменту якості, принципів мережевої взаємодії ВНЗ; формування суб'єктів державно-суспільного управління вищою освітою (спостережних, опікунських рад тощо) [15, с. 86]».

О. О. Латуха, досліджуючи проблеми інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, виокремлює три види зазначеної діяльності: здійснення фундаментальних і практично-прикладних досліджень, створення інновацій та комплексних інноваційних проєктів, їх реалізацію та виведення на ринок у якості інноваційного чи промислового продукту; формування особистості фахівця, здатного сприймати, запроваджувати та створювати інноваційний продукт, тобто відтворення інноваційного персоналу і, нарешті, – розробку та запровадження інноваційних форм, методів та технологій у традиційній для університетів освітній діяльності [12].

Дослідження Л. В. Козак присвячене проблемам формування інноваційних моделей навчання у вищій школі. Зокрема, вивчаються сутність та специфіка інноваційного навчання саме в педагогічній вищій школі, яка має забезпечити формування інноваційної особистості майбутнього вчителя. Підкреслено, що саме інноваційні підходи до організації навчального процесу у вищій школі здатні забезпечити варіативність та особистісно-орієнтовану спрямованість вищої освіти. Автором запропоновано модель інноваційного навчання у вищій школі, яка передбачає: «1) активну участь студента в процесі навчання (а не пасивне засвоєння інформації); 2) можливості прикладного використання знань у реальних умовах; 3) наведення концепцій і знань у найрізноманітніших формах, а не тільки у текстовій; 4) підхід до навчання як до колективної, а не індивідуальної діяльності; 5) акцент на процес навчання, а не на запам'ятовування інформації» [11, с. 97]. Однією з головних умов запровадження ін-

новаційних моделей навчання автор вважає необхідність перегляду змісту і спрямованості навчання у вищих педагогічних навчальних закладах та в системі післядипломної педагогічної освіти з метою формування професійної готовності педагогів до інноваційної діяльності.

Провідними тезами, які тою чи іншою мірою знайшли своє відображення практично в усіх аналізованих дослідженнях, є підкреслення надвагомої ролі освітнього компоненту в інноваційних процесах і визначення організаційно-адміністративної та нормативно-правової бази як визначальної для успішного здійснення інновацій, а отже, і необхідності широкого і системного аналізу законодавчого забезпечення інновацій та вжиття заходів щодо її поліпшення та вдосконалення.

Висновки. Таким чином, є підстави для констатації достатньо тісного взаємозв'язку проблем адміністративно-правового забезпечення інновацій та інноваційних технологій у сфері освіти та їх взаємопов'язаного вагомого впливу на загальну ефективність запровадження інноваційних технологій на державному рівні.

Інноваційні технології в освітній сфері мають потужну науково-методологічну та методичну базу і помітну динаміку зростання. Незважаючи на це, сама ідея інноваційності в освіті потребує постійного нарощування педагогічних технологій, більше того, із певним випереджуючим характером. Окрім того, нагальною потребою є поліпшення нормативного забезпечення інноваційних освітніх процедур, яке повинно здійснюватися в комплексі із системним нормативним забезпеченням інноваційної державної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 №40-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – 36. – Ст. 266.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 3. – Ст. 25.
3. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» : Постанова Верхов. Ради України від 21.10.2010 №2632-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 11. – Ст. 72.
4. Botkin J. W. No Limits to Learning. A Report to the Club of Rome / J. W. Botkin, M. Elmadjra, M. Malitza. – Oxford etc. – 1979. – P. 25–30.
5. Атаманова Ю. Є. Передумови та зміст систематизації інноваційного законодавства / Ю. Є. Атаманова // Актуальні питання інноваційного розвитку : наук.-практ. журн. / редкол.: С. М. Прилипко, В. Ю. Уркевич, Ю. Є. Атаманова та ін. – Х. : ФІНН, 2011. – № 1. – С. 20–31.
6. Голяшкін О. В. Адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. В. Голяшкін. – К. : Акад. праці і соц. відносин Федерації проф. спілок України. – 20 с.
7. Горбатенко В. П. Римський клуб і організація трансдисциплінарних проєктів з довгострокового прогнозування глобальних проблем / В. П. Горбатенко // Політичний менеджмент : укр. наук. журн. – 2012. – № 3. – С. 52–64.
8. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004.
9. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті / О. А. Дубасенюк // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 12–28.

10. Клімова Г. П. Парадигмальні концепти інноваційного розвитку вищої освіти України / Г. П. Клімова // *Право та інновації : наук.-практ. журн. / редкол.: Ю. Є. Атаманова та ін. – Х., 2015. – №9. – С. 11–18.*
11. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / Л. В. Козак // *Освітологічний дискурс. – 2014. – С. 95–107. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2014_1_11.*
12. Латуха О. А. Комплексная оценка инновационной деятельности вуза: теоретические и методологические аспекты : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / О. А. Латуха. – Новосибирск, 2007. – 23 с.
13. Старовойт О. В. Економіка знань у стратегії інноваційного розвитку освіти [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. філос. наук / О. В. Старовойт. – К., 2010. – Режим доступу: <http://osvitata.com/osvita-ta-ekonomika/ekonomika-znan-u-strategii-innovatsiynogo-rozvitku-osviti/storinka-4.html>.
14. Сумнительный К. Е. Инновации в образовании. Вектор развития и основная реальная практика [Електронний ресурс] / К. Е. Сумнительный, М. В. Богуславский. – Режим доступу: http://www.mos-cons.ru/file.php/1/innov_v_obrazov/innov_v_.
15. Шевченко Л. С. Типологізація інноваційної діяльності та інновацій в освітній сфері [Електронний ресурс] / Л. С. Шевченко // *Право та інновації : наук.-практ. журн. – Х., 2013. – №4. – С. 78–92. – Режим доступу: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Shevchenko.pdf>.*

REFERENCES

1. Pro innovatsiynu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 №40-IV [On innovation activity: Law of Ukraine from 04.07.2002 №40-IV]. (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine, 36, 266* [in Ukrainian].
2. Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 №848-VIII [On scientific and technical activity: Law of Ukraine from 26.11.2015 №848-VIII]. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Supreme Council, 3, 25* [in Ukrainian].
3. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: «Stratehiia innovatsiynoho rozvytku Ukrainy na 2010–2020 roky v umovakh hlobalizatsii nykh vyklykiv»: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 21.10.2010 №2632-VI [On recommendations of parliamentary hearings on the topic: «The strategy of innovative development of Ukraine for 2010–2020 under globalization challenges»: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine from 21.10.2010 №2632-VI]. (2011). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine, 11, 72* [in Ukrainian].
4. Botkin J. W., Elmadjra M., Malitza M. *No Limits to Learning. A Report to the Club of Rome*. Oxford etc., 1979. p. 25–30
5. Atamanova, Yu. Ye. (2011). Peredumovy ta zmist systematyzatsii innovatsiynoho zakonodavstva. [Background and content systematization of innovative legislation]. *Naukovo-praktychne vydannia «Pravo ta innovatsii» – Scientific-practical publication «Law and Innovation»*. Kharkov «Yurait», 1, 20–31 [in Ukrainian].
6. Holiashkin, O. V. Administratyvno-pravove rehuliuвання innovatsiynoi diialnosti v Ukraini [Administrative and legal regulation of innovation activity in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Horbatenko, V. P. (2012). Rymyskyi klub i orhanizatsiia transdystyplinarnykh proektiv z dovhostrokovooho prohnozuvannya hlobalnykh problem [Club of Rome and the organization of transdisciplinary projects with long-term forecasting of global issues]. *Politychnyi menedzhment. Ukrainyskyi naukovyi zhurnal – Political Management. Ukrainian Journal, 3, 52–64* [in Ukrainian].
8. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii [Innovative educational technology]*. Kyiv, Akademydav [in Ukrainian].
9. Dubaseniuk, O. A. (2014). Innovatsii v suchasni osviti [Innovations in modern education]. *Innovatsii v osviti: intehratsiia nauky i praktyky – Innovation in education: integration of science and practice*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 12–28 [in Ukrainian].
10. Klimova, H. P. (2015). Paradyhmalni kontsepty innovatsiynoho rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy [Innovative concepts paradigm of higher education in Ukraine]. *Naukovo-praktychne vydannia «Pravo ta innovatsii» – Scientific-practical publication «Law and Innovation»*. Vol. 9, Retrieved from <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/06/Klimova9.pdf> [in Ukrainian].
11. Kozak, L. V. (2014). Doslidzhennia innovatsiinykh modelei navchannia u vyshchii shkoli [Research of innovative models of teaching in higher education]. *Osvitohichnyi dyskurs – Osvitohichnyy discourse. nbuv.gov.ua*. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2014_1_11 [in Ukrainian].
12. Latukha, O. A. (2007). Kompleksnaya otsenka innovatsionnoy deyatelnosti vuza: teoreticheskiye i metodologicheskiye aspekty [Integrated assessment of innovative activity of the university: theoretical and methodological aspects]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Novosibirsk [in Russian].

13. Starovoit, O. V. (2010). *Ekonomika znan u stratehii innovatsiinoho rozvytku osvity* [Knowledge Economy strategy of innovative development in education]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. *osvitata.com* Retrieved from <http://osvitata.com/osvita-ta-ekonomika/ekonomika-znan-u-strategi-innovatsiynogo-rozvytku-osviti/storinka-4.html> [in Ukrainian].
14. Sumnitelnyy, K. S., & Boguslavskiy, M. V. *Innovatsii v obrazovanii. Vektor razvitiya i osnovnaya realnaya praktika* [Innovations in Education. Development Direction and the main actual practice]. *www.mos-cons.ru*. Retrieved from http://www.mos-cons.ru/file.php/1/innov_v_obrazov/innov_v_ [in Russian].
15. Shevchenko, L. S. (2013). *Typolohizatsiia innovatsiinoi diialnosti ta innovatsii v osvitnii sferi* [Typologization innovation and innovation in education]. *Naukovo-praktychne vydannia «Pravo ta innovatsii» – Scientific-practical publication «Law and Innovation»*, Vol. 4. Retrieved from <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Shevchenko.pdf> [in Ukrainian].

Н. И. ЛЕГЕНЬКИЙ

кандидат педагогических наук, доцент, докторант кафедры административного права и процесса
Национального университета «Львовская политехника»

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Обоснована актуальность инновационности в образовательной сфере с точки зрения реализации ее организационно-правового аспекта. Раскрыта содержательная и организационная специфика инновационных технологий в сфере образования. Проанализированы основные научные исследования инноваций в образовательной сфере.

Ключевые слова: инновационные технологии, образовательная сфера, организационно-правовое обеспечение.

M. I. LEGENKYJ

Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Doctoral Candidate of the Department
of Administrative Law and Procedure in Lviv Polytechnic National University

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION: ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS

Problem setting. The study proves the significance of innovations in education sector based in terms of their organizational and legal aspects on the opinion that personal development and education of coming generations forms intellectual nature of society. Noted the role of innovative technologies in addressing the education crisis. The author studies the genesis and development of innovative teaching technologies.

It is revealed that the significance of innovative development issue in whole, and education innovations in particular triggered the great attention to the mentioned issue of both the research-scientists from diverse fields of study (jurisprudence, pedagogics, economics etc.) and practicing teachers. The author analyzes the main scientific studies in education sector and reveals their informative and organizational specific features.

Analysis of recent researches and publications. The analyzed studies in the field of legal, educational and economic support of innovative educational technologies carried D. Adamyuk, O. Alimov, K. Anhelovski, Y. Atamanyuk, N. Boguslavsky, O. Vasilets, D. Vysotsky, A. Holyashkin, V. Heyets, I. Dychkivska, O. Dubasenyuk, V. Zahvzynsky, D. Zadyhaylo, I. Zyazyun, G. Klimov, L. Kozak, V. Flint, A. Latuha, I. Pidlasyy, V. Slastonin, A. Starovoit, K. Sumnitelnyy, L. Shevchenko L. Shostak and others. The emphasis on the existing distribution of legal regulation of relations in the field of innovation in various legal acts, including different industry sector.

Target of research. The author defines the role of organizational, administrative, and regulatory basis as a determining factor for successful implementation of innovations.

Article's main body. The study states that there is a robust relationship between the issues of administrative and regulatory environment of innovations and innovative technology in education sector, and their inter-related considerable effect on overall efficiency of the implementation of innovative technology at the domestic level. Attention to the need to constantly create innovative educational technology, which means that they have a preventive character.

Proved important educational component in the innovation processes and the need for widespread and systematic analysis of legislative support for innovation and measures for its improvement and perfection.

Conclusions and prospects for the development. The author emphasizes that the improvement of regulatory environment of innovative educational programmes is essential. This improvement shall take place along with consistent regulatory support of the innovative state policy.

Key words: innovative technology, education sector, organizational and regulatory provision.